

Tisková zpráva

Preference prezidentských kandidátů v prosinci 2017

- 69 % občanů vyjadřuje záměr zúčastnit se voleb prezidenta, 22 % se jich nechce zúčastnit a 9 % zůstává nerozhodnuto.
- Mezi těmi, kdo zcela nevyloučili svoji účast ve volbách prezidenta, nejvyšší podíl preferencí zaujímá současný prezident Miloš Zeman, následovaný Jiřím Drahošem a Michalem Horáčkem.
- Více než pětina (23 %) občanů, kteří deklarovali, že by se voleb zúčastnili, neví, koho by volila.

Zpracoval:

Jan Červenka

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

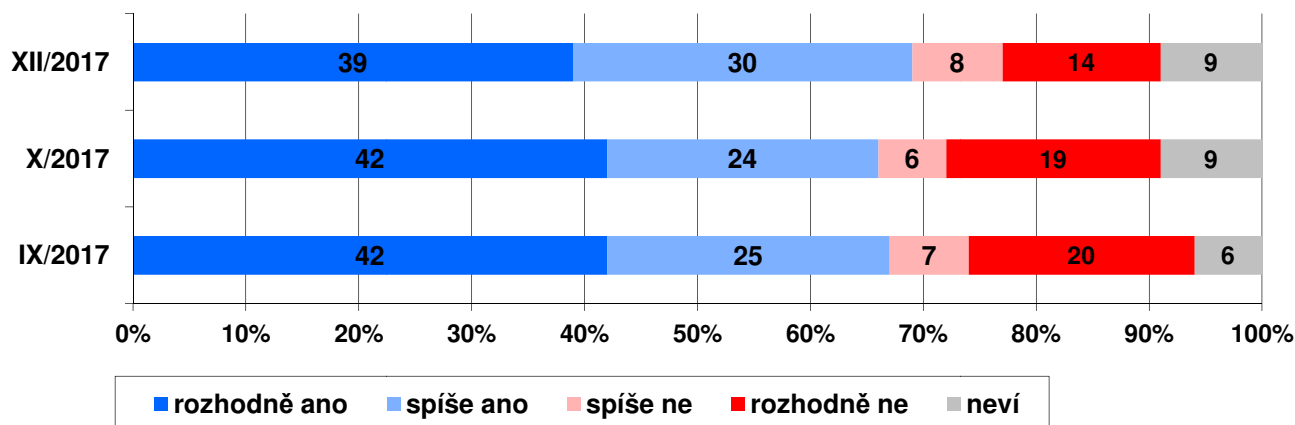

Ve svém pravidelném prosincovém šetření se CVVM opět zaměřilo na nadcházející volby do úřadu prezidenta republiky. Položené otázky zkoumaly ochotu zúčastnit se prezidentských voleb, koho by v nich případně lidé volili a rovněž přijatelnost jednotlivých kandidátů na prezidentský úřad.

I. VOLEBNÍ ÚČAST

Na otázku týkající se volební účasti¹ odpovědělo kladně 69 % dotázaných s volebním právem („rozhodně ano“ 39 % a „spíše ano“ 30 %), 22 % záporně („spíše ne“ 8 %, „rozhodně ne“ 14 %). Zbytek dotázaných (9 %) zvolil odpověď „nevím“ (viz graf 1). Podle získaných dat je deklarovaná účast v prvním kole nadcházejících prezidentských voleb statisticky podstatně vyšší, než byla reálná volební účast v prezidentských volbách v lednu 2013 (v prvním kole 61,3 %, ve druhém kole pak 59,1 %). Deklarovaná ochota zúčastnit se prvního kola nadcházejících prezidentských voleb je rovněž vyšší, než byla ve stejném výzkumu deklarovaná volební účast v případných volbách do Poslanecké sněmovny (61 %), jež odpovídala reálné účasti v říjnových volbách do Poslanecké sněmovny (60,84 %).

Graf 1: Deklarovaná účast v prvním kole prezidentských voleb – září, říjen a prosinec 2017 (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 17. 12. 2017, 983 respondentů s volebním právem v souboru váženém na volební účast a výsledky 2. kola prezidentských voleb v roce 2013, osobní rozhovor.

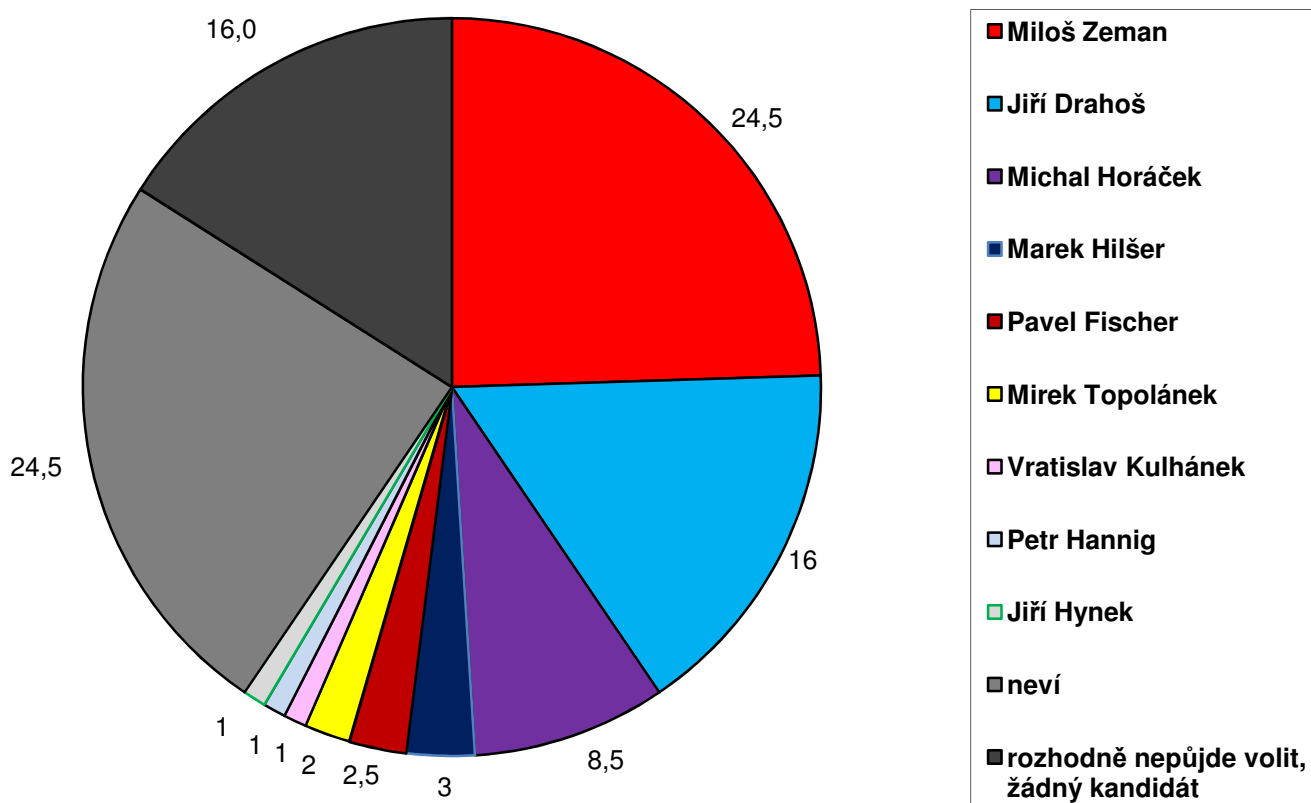
¹ Znění otázky: „V dnech 12. a 13. ledna 2018 se bude konat první kolo přímé volby prezidenta republiky, půjdete volit? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne, nebo nevíte?“ (V září a říjnu 2017 byla pokládána otázka ve znění: „Představte si, že by příští týden bylo první kolo přímé volby prezidenta České republiky. Šel byste volit? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne, nebo nevíte?“)

Z podrobnější analýzy plyne, že odhodlání zúčastnit se prvního kola příštích voleb prezidenta poněkud zesiluje spolu s rostoucím věkem, se zvyšujícím se stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání, se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a ekonomické situace v České republice, se stoupající spokojeností s vlastním životem a zejména s rostoucím zájmem o politiku, s rostoucí ochotou zúčastnit se případných voleb do Poslanecké sněmovny a se zvyšující se deklarovanou voličskou angažovaností ve volbách v minulosti. Poněkud častěji k volbám chtějí jít vysoce kvalifikovaní odborní nebo vedoucí pracovníci a nižší odborní pracovníci, naopak nižší zájem o volební účast deklarují nezaměstnaní a polokvalifikovaní či nekvalifikovaní pracovníci v dělnických profesích. Z hlediska politické orientace vyšší ochotu jít volit v prvním kole vyjadřují lidé, kteří jsou politicky vyhranění, ať už pravicově, či levicově, méně často se k volbám chystají ti, kdo se na pravolevé škále řadí do středu, nebo nejsou s to se na ní sami zařadit. Výrazně vyšší odhodlání účastnit se prvního kola voleb prezidenta pak vyjadřují ti, kdo prezidentovi „rozhodně důvěřují“, a zároveň ti, kdo prezidentovi „rozhodně nedůvěřují“.

II. AKTUÁLNÍ PREFERENCE PREZIDENTSKÝCH KANDIDÁTŮ

Všem dotázaným s volebním právem, kteří účast ve volbách nevyloučili (tj. všem kromě těch, kteří odpověděli, že se voleb „rozhodně“ nezúčastní), byla položena uzavřená otázka (otázka s použitím seznamu kandidátů) mapující, kterého kandidáta by dotázaní volili za předpokladu, že k volbám půjdou.² Strukturu získaných odpovědí přináší přehled v grafu 2.

Graf 2: Preference prezidentských kandidátů v prosinci 2017 (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 17. 12. 2017, 978 respondentů s volebním právem v souboru váženém na volební účast a výsledky 2. kola prezidentských voleb v roce 2013, osobní rozhovor.

Preference prezidentských kandidátů představují aktuální rozložení sympatií k zaregistrovaným uchazečům o prezidentský úřad v celé společnosti a nelze je zaměňovat s předpovědí reálného volebního chování, resp. volební

² Znění otázky: „Pokud k volbám půjdete, kterého kandidáta budete volit?“

prognózou. Při interpretaci preferencí prezidentských kandidátů je nutno brát zřetel na to, že do souboru je zahrnuta i velká část populace, která k žádnému kandidátovi neinklinuje, případně není ochotna zúčastnit se voleb (viz graf 2). Podíl nerozhodnutých v rámci celkových preferencí prezidentských kandidátů dosahuje úrovně prakticky jedné čtvrtiny. Z grafu 2 je patrné, že v první polovině prosince, kdy se výzkum konal, největší podporu měl současný prezident Miloš Zeman s preferencemi na úrovni jedné čtvrtiny a že pouze dva další kandidáti, Jiří Drahoš (16 %) a Michal Horáček (8,5 %), měli mezi občany preference výrazně převyšující práh statistické měřitelnosti. Všichni ostatní kandidáti se pohybovali na úrovni do tří procent, jež při daném rozsahu souboru dotázaných představují zhruba velikost možné výběrové chyby.

Pokud jde o sociodemografické rozdíly, v případě Miloše Zemana jeho podpora narůstá s věkem dotázaných a je výrazně vyšší u lidí, kteří sami sebe politicky řadí na levici, přičemž s posunem doprava jeho podpora klesá. Poněkud častěji by Miloše Zemana volili lidé, kteří se „velmi zajímají“ nebo „spíše zajímají“ o politiku. Častěji jej preferují lidé se středním vzděláním bez maturity, lidé pracující v kvalifikovaných dělnických profesích a důchodci. Celkem nepřekvapivě má Miloš Zeman vysokou podporu u dotázaných důvěřujících prezidentovi, když z nich by jej v prvním kole podle vlastního vyjádření volily více než dvě pětiny, mezi těmi, kdo prezidentovi „rozhodně důvěřují“, to jsou více než dvě třetiny. Podle stranických preferencí jej častěji chtějí volit voliči ANO, ČSSD, KSČM a SPD, nižší podporu má u voličů ODS, Pirátů, KDU-ČSL či TOP 09 a rovněž u těch, kdo by nešli k volbám do Poslanecké sněmovny.

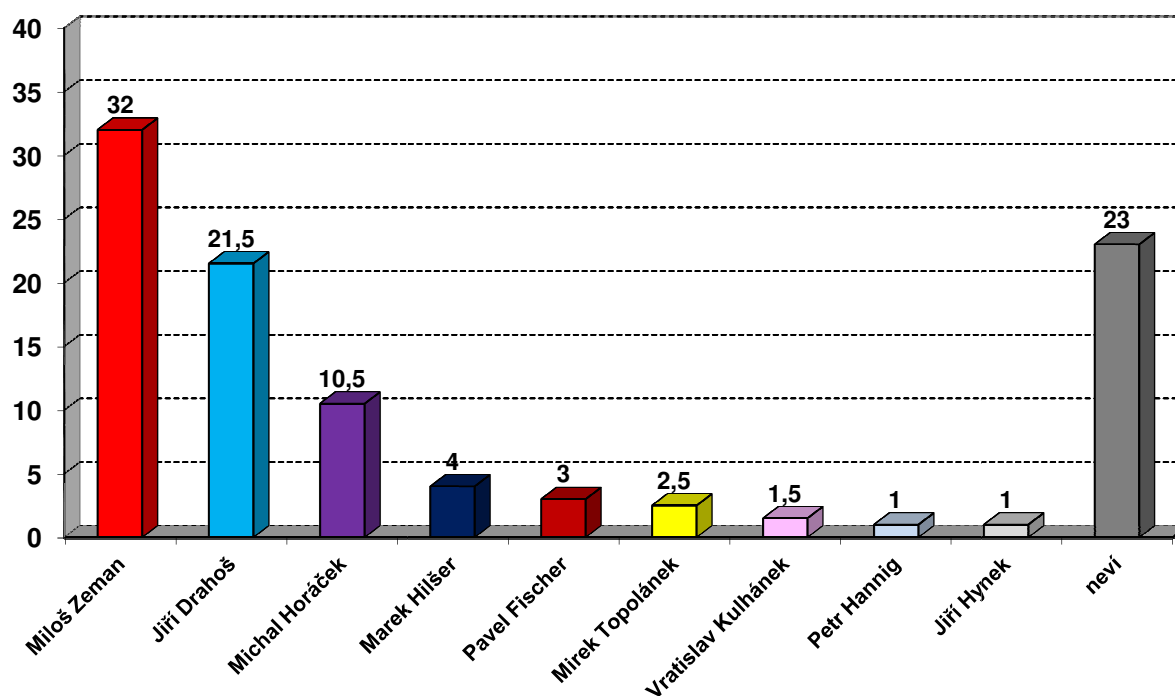
Jiřího Drahoše podle nejvyššího stupně dokončeného vzdělání ve zvýšené míře podporují absolventi vysokých škol a naopak méně jej chtějí volit ti, kdo mají základní vzdělání. Jeho podpora se dále zvyšuje spolu se zlepšující se životní úrovní domácnosti respondenta, se zlepšujícím se hodnocením ekonomické situace v ČR a s rostoucí spokojeností s vlastním životem. Vyšší podporu má u obyvatel Prahy, vysoce kvalifikovaných odborných nebo vedoucích pracovníků a nižších odborných pracovníků, naopak méně často jej preferují lidé z polokvalifikovaných a nekvalifikovaných dělnických profesí a nezaměstnaní. Častěji by jej volili ti, kdo se politicky řadí na pravici. O něco vyšší podporu má u respondentů, kteří se „spíše zajímají“ o politiku a „téměř vždy“ chodí volit. Výrazně častěji jej preferují ti, kdo „rozhodně“ nedůvěřují prezidentovi, naopak u lidí důvěřujících prezidentovi je jeho podpora nízká. Z hlediska stranických preferencí má vyšší podporu u voličů TOP 09, KDU-ČSL, ODS a Pirátů.

U Michala Horáčka je z hlediska sebezařazení na škále politické orientace vyšší podpora mezi těmi, kdo se hlásí k pravému středu, a častěji získává podporu u lidí „spíše nedůvěřujících“ prezidentovi.

III. VOLIČSKÉ PREFERENCE

Voličské preference představují preference těch dotázaných, kteří mají volební právo a kteří deklarovali, že by se prvního kola prezidentských voleb „rozhodně“ nebo „spíše“ zúčastnili. Voličské preference tedy nezahrnují respondenty, kteří se voleb nechtějí zúčastnit nebo nevědí, zda se jich zúčastní (varianty „spíše ne“, „rozhodně ne“ a „neví“). Voličské preference nelze zaměňovat či srovnávat s volebním modelem či volební prognózou a nejde o výstup bezprostředně srovnatelný s případným výsledkem voleb. Jejich rozvržení v souboru (**N=677**) ukazuje graf 3.

Graf 3: Voličské preference prezidentských kandidátů – prosinec 2017 (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 17. 12. 2017, 677 respondentů s volebním právem v souboru váženém na volební účast a výsledek 2. kola prezidentských voleb v roce 2013, osobní rozhovor.

Z výsledků v grafu 3 je patrné, že oproti celkovým preferencím prezidentských kandidátů zachycených v grafu 2 se relativně zvětšil rozdíl mezi podporou třetího v pořadí Michala Horáčka oproti druhému Jiřímu Drahošovi i prvnímu Miloši Zemanovi, což je dáno tím, že Michalu Horáčkovi v porovnání s oběma dalšími kandidáty v relativně vyšší míře vyjadřovali preferenci lidé, kteří nevědí, jestli by se prvního kola prezidentské volby zúčastnili, případně by se ho „spíše“ nezúčastnili. Druhou skutečností, která je z grafu 3 patrná, je okolnost, že i mezi lidmi, kteří hodlají k volbám přijít, je poměrně vysoký, více než pětinový podíl těch, kdo zatím nevědí, koho by podpořili. Vzhledem ke změně charakteru otázky na volbu kandidáta z otevřené na uzavřenou není zcela korektní aktuální voličské preference srovnávat s preferencemi zjištěnými v zářijovém a říjnovém výzkumu, ale orientační srovnání, které nabízí tabulka 1, naznačuje, že se od poloviny října do první poloviny prosince, zejména pokud jde o vedoucí kandidáty a podíl nerozhodnutých, situace nijak významně neposunula.

Tabulka 1: Voličské preference prezidentských kandidátů (%)

	IX/2017	X/2017	XII/17
Miloš Zeman	31	34	32
Jiří Drahoš	18	22	21,5
Michal Horáček	14	13	10,5
Jiní kandidáti	9	9	13
Nerozhodnutí	28	22	23

Pozn.: V září a v říjnu byla otázka na volbu kandidáta otevřená, z tohoto důvodu lze aktuální voličské preference s předchozími výzkumy srovnávat pouze orientačně.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

IV. PŘIJATELNOST KANDIDÁTŮ NA ÚŘAD PREZIDENTA

V rámci bloku otázek věnovaných prezidentským volbám byla respondentům předložena i baterie obsahující jména všech zaregistrovaných kandidátů s tím, že respondenti se u každého z nich měli na jedenáctibodové škále od 0 do 10 vyjádřit, zda a nakolik by pro ně příslušný kandidát byl přijatelný ve funkci prezidenta.³

Tabulka 2: Hodnocení přijatelnosti kandidátů na úřad prezidenta (% , průměr)

	0 – zcela nepřijatelný	1-3	4-6	7-9	10 – zcela přijatelný	neví	nezná	průměr XII/2017	průměr X/2017	průměr IX/2017
J. Drahoš	6,0	12,3	24,2	24,0	11,6	8,2	13,7	5,84	6,07	5,90
M. Zeman	21,3	19,0	16,0	21,7	18,4	3,3	0,3	4,94	4,89	4,92
P. Fischer	6,0	12,6	23,1	15,8	3,2	9,1	30,2	4,94	x	x
M. Hilšer	6,7	11,6	22,6	11,5	3,1	10,0	34,5	4,68	4,66	4,47
M. Horáček	14,0	19,7	24,5	21,4	6,6	8,0	5,8	4,63	4,88	4,91
V. Kulhánek	6,8	14,0	21,9	9,9	2,5	9,9	35,0	4,34	4,58	4,55
J. Hynek	7,2	9,9	20,9	6,0	1,3	10,0	44,7	4,09	4,02	3,97
P. Hannig	11,3	17,4	20,1	8,4	1,2	8,0	33,6	3,61	3,83	3,46
M. Topolánek	34,3	29,3	17,2	7,5	3,1	6,5	2,1	2,48	x	x

Pozn.: Respondenti hodnotili jednotlivé kandidáty na jedenáctibodové škále od 0 znamenající „zcela nepřijatelný“ po 10 znamenající „zcela přijatelný“. Kandidáti v tabulce jsou seřazeni sestupně podle v prosinci dosaženého průměru hodnocení, který je uvedený v předpředposledním sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 17. 12. 2017, 983 respondentů s volebním právem v souboru váženém na volební účast a výsledky 2. kola prezidentských voleb v roce 2013, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 2, u pěti z devíti zaregistrovaných kandidátů překračuje podíl těch, kdo je podle vlastního vyjádření neznají, více či méně výrazně úroveň 30 %, u Jiřího Drahoše pak ještě převyšuje hladinu jedné desetiny. Naproti tomu u Miloše Zemana je podíl těch, kdo jej podle svého vyjádření neznají, prakticky zanedbatelný a rovněž u Mirka Topolánka se tento podíl pohybuje v oblasti statistické chyby. Michala Horáčka pak podle vlastního vyjádření nezná přibližně 6 % voličů. Porovnáme-li však tyto výsledky s minulým šetřením z října 2017, pak pochopitelně s výjimkou stávajícího prezidenta, kde nebyl ani dříve statisticky významný, a s výjimkou Mirka Topolánka a Pavla Fischera jako kandidátů objevivších se až na poslední chvíli, kteří v říjnovém výzkumu nefigurovali, u všech ostatních prezidentských kandidátů podíl těch, kdo je neznají, poklesl, a to vesměs velmi výrazně. S výjimkou Michala Horáčka, u něhož už na počátku našich měření podíl neznajících nepřevyšoval významně hladinu 10 %, ve všech ostatních případech jde o poklesy v řádu desítek procentních bodů, což lze přičíst v listopadu letošního roku proběhnuvší registraci kandidátů a také již probíhající kampani. Zároveň u těch kandidátů, kde podíly neznajících nejsou zcela zanedbatelné, vidíme relativně vyšší podíly nerozhodných odpovědí „nevím“. Z tohoto důvodu je poměrně obtížné dělat mezi jednotlivými kandidáty nějaké smysluplné porovnání.

Z hlediska průměru se v čele objevují oba dosavadní favorité podle preferencí a oba mají také zdaleka nejvyšší podíly těch, kdo je hodnotí jako „zcela přijatelné“. Podle průměru hodnocení nejlépe vychází Jiří Drahoš s průměrem 5,84, Miloš Zeman s Pavlem Fischerem jsou shodně o necelý bod níže (4,94), ovšem u Jiřího Drahoše asi pětina dotázaných žádné hodnocení neprovedla, protože jej buď neznala, nebo nevěděla, jak jej hodnotit, a u Pavla Fischera je tento podíl nehodnotících fakticky dvoupětinový. U Miloše Zemana je pak vůbec nejvyšší podíl těch, kdo jej považují za „zcela přijatelného“, ale zároveň i druhý nejvyšší podíl těch, kdo jej naopak pokládají za „zcela nepřijatelného“ – oba tyto podíly tvoří zhruba jednu pětinu, vyšší podíl hodnocení „zcela nepřijatelný“ se objevuje jen u Mirka Topolánka, který je i z hlediska průměru zdaleka nejméně přijatelným ze všech zkoumaných kandidátů. Hodnocení Miloše Zemana přitom vykazuje výrazně nejvyšší rozptyl, což svědčí o značné polarizaci jeho hodnocení, kterou naopak nevidíme u Jiřího Drahoše, u něhož je hodnocení relativně více soustředěno v kategoriích okolo středu (4-6) či v kategoriích 7-9, což se promítá do zřetelně vyššího průměru a rovněž nižšího rozptylu v jeho případě. V Drahošově případě ale můžeme vidět v porovnání s říjnem pokles průměrného hodnocení a podobný posun se objevuje i u třetího v pořadí favoritů Michala Horáčka.

³ Znění otázky: „Přečtu Vám jména jednotlivých prezidentských kandidátů. U každého mi, prosím, řekněte, nakolik je pro Vás jako prezident nepřijatelný, nebo přijatelný? a) Jiří Drahoš, b) Pavel Fischer, c) Petr Hannig, d) Marek Hilšer, e) Michal Horáček, f) Jiří Hynek, g) Vratislav Kulhánek, h) Mirek Topolánek, i) Miloš Zeman.“

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v17-12</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. - 17. 12. 2017</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1049</i>
Počet tazatelů:	<i>225</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PV.148a; PV.149; PV.152</i>
Kód zprávy:	<i>pv171222</i>
Počet dotázaných s volebním právem	
k termínu konání voleb:	<i>999</i>
Zveřejněno dne:	<i>22 .prosince 2017</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.
